

በእስር ቤት የቆዩ የአእምሮ ህመምተኞች የእስር ጊዜአቸውን ከጨረሱ በኋላ ሊያገኙት በሚችሉት እገዛ ዙሪያ ጥናት እየተደረገ ነው።

ከፍተኛ የአእምሮ ህመም ያለባቸው እስረኞች ከእስር ከተፈቱ በኋላ የጤና እና የአእምሮ ህክምና አገልግሎቶች ለማግኘት በእጅጉ ይቸገራሉ። ይህ ደግሞ ህመሙ እንዲያገረሽ፣ ራስን የማጥፋት ሙከራ እንዲያደርጉ እና ዳግም ለእስር እንዲዳረጉ ሊያደርግ ይችላል። ታዲያ ይህንን ችግር በመቅረፍ ረገድ በተመሳሳይ ሁኔታ ውስጥ ያለፉ አቻዎች (Peer Navigators) ሊያግዙ እንደሚችሉ ማጂ ደበና ታምናለች።

ጥቅምት 19 ቀን 2012 ዓ.ም

የሚቺጋን ስቴት ዩኒቨርሲቲ የሰብአዊ ጤና ኮሌጅ ተመራማሪ የሆነችው ማጂ በልዩ ሁኔታ የሰለጠኑ እና በተመሳሳይ ሁኔታ ውስጥ ያለፉ አቻዎች (Peer Navigators) ከእስር የተፈቱ የአእምሮ ህመምተኞችን በማገዝ ረገድ ከፍ ያለ ሚና አላቸው ትላለች፤ ከአእምሮ ጤና፣ ከጤና ምርመራ እና ከሱስ ጋር የተያያዙ አገልግሎቶችን እንዲያገኙ እገዛ እንደሚያደርጉ በመግለጽ።

መቀመጫዋን በፍሊንት፣ ሚቺጋን ያደረገችው እና በአእምሮ ጤና ላይ የምታተኩረው የህብረተሰብ ጤና ተባባሪ ተመራማሪዋ ማጂ ደበና (ፒ. ኤች. ዲ) Mentoring and Social Support (MAPS) የተሰኘ ፕሮግራም እያዳበረች ነው። ይህም ውጤት እንዲያመጣ እምነት እንዳላት ትናገራለች።

ይህ ጥናቷም የ750000 የአሜሪካን ዶላር ፈንድ ከአሜሪካ የአእምሮ ጤና ኢንትቲትዩት አስገኝቶላታል።

የቀደሙ ጥናቶች በአእምሮ ህመም ውስጥ ያለፉ አቻዎች (Peer Navigators) በተመሳሳይ ሁኔታ ውስጥ ያሉ ህመማንን እንደሚያግዟቸው አሳይተዋል። ነገር ግን በዚህ መንገድ በመጠቀም የቀድሞ እስረኞች ላይ የተሰራ ጥናት እስካሁን የለም። በደበና ጥናት ውስጥ የተካተቱት አቻዎች (Peer Navigators) የአእምሮ ጤና እክል የነበረባቸው የቀድሞ እስረኞች ናቸው።

ማጂ እንደምትለው፣ 25 በመቶ እስረኞች በከፍተኛ የአእምሮ ጤና እክል ይሰቃያሉ። አብዛኞቹም የእስር ጊዜአቸውን ሲጨርሱ ሁለት ሳምንት ብቻ ሊጠቀሙት የሚችል መድኃኒት ይዘው ነው የሚፈቱት። ተጨማሪ ችግር እንዳይገጥማቸው የሚያግዙ አገልግሎቶች እንዲያገኙ የሚያገናኝ አገልግሎት ግን አያገኙም። ገደብ የሆኑ የመንጃ ፍቃድ እና የጤና መድን የመሳሰሉት ሳይኖሯቸው ከመውጣታቸው በተጨማሪ ምን አይነት አገልግሎት ሊያገኙ እንደሚችሉና እንዴት ሊያገኙ እንደሚችሉ መረጃው የላቸውም።

"ሁሉንም ነገር በራሳቸው ለመፈጸም ይገደዳሉ" ትላለች ማጂ። "መደበኛ የድጋፍ ማግኛ መንገድ የለም። የእኛ ድጋፍ ይህንን ክፍተት ይደፍናል" ስትልም ታክላለች።

ከእስር በመውጣታቸው እና በአእምሮ ህመማቸው ምክንያት ለድርብ መገለል ስለሚዳረጉ አብዛኞቹ ድጋፍ ለማግኘት እምብዛም ፍላጎት የላቸውም።

"እዚህ ጋር የእኛ ፕሮግራም የያዘናቸው አቻዎች (Peer Navigators) አስተዋጽኦአቸው ከፍ ያለ ነው፤ ምክንያቱም ሰዎች እንደነሱ በተመሳሳይ ሁኔታ ውስጥ ካለፈ ሰው ጋር የመቀራረብ ዝንባሌ ስላላቸው" ብላለች ማጂ።

በአንድ ዓመት የሙከራ ፕሮግራም በጄኒስ የጤና ስርዓት የተቀጠሩ ስድስት አቻዎች (Peer Navigators) ስልጠና ወስደው ከጄኒስ ወረዳ እስር ቤት ለወጡ ህሙማን ድጋፍ ያደርጋሉ። እያንዳንዳቸው አቻዎች (Peer Navigators) ህሙማኑ ከእስር ቤት ከመለቀቃቸው አንድ ወር አስቀድሞ ከእስር ከተለቀቁ በኋላ ደግሞ በሰውነት ሁለት ጊዜ እያገኟቸው ስነልቦናዊ ድጋፍ ይሰጧቸዋል፤ የጤና አገልግሎቶችን እንዴት ማግኘት እንደሚችሉ መረጃ ያካፍሏቸዋል።

በተመሳሳይ ሁኔታ ውስጥ ላሉ አገልግሎት ማግኘት ከማይቻልበት ከኢትዮጵያ መምጣቷ ይህን ጥናት እንድታካሂድ እንደገፋፋት ማጂ አስታውቃለች።

እንደ ማጂ እምነት "ይህ ፕሮግራም ለአገልግሎቱ ፈላጊዎች ህክምና ያስገኝላቸዋል፤ ህመማቸው ይቀንስላቸዋል፤ ራስን የማጥፋት ዝንባሌን ያስወግዳል፤ እንዲሁም ዳግም ለእስር የመዳረግ አጋጣሚዎችን ይቀንሳል።"

ስታጠቃልልም "ፕሮግራሙ በማህበረሰቡ ውስጥ ስለጉዳዩ ያሉ ልማዶችን ይቀይራል፤ ምክንያቱም የአእምሮ ህሙማኑ እንደነሱ በተመሳሳይ ሁኔታ ውስጥ ካለፉ የለውጥ አቻዎች ጋር ነውና የሚገናኙት" ብላለች።